

АКУШЕРСТВО і ГІНЕКОЛОГІЯ

У ДВОХ КНИГАХ

За редакцією академіка НАН України
В.І. ГРИЩЕНКА, професора М.О. ЩЕРБИНИ

Книга 2

Гінекологія

ТРЕТЄ ВИДАННЯ

МЕДИЦИНА
www.medpublish.com.ua

АКУШЕРСТВО і ГІНЕКОЛОГІЯ

У ДВОХ КНИГАХ

За редакцією академіка НАН України
В.І. ГРИЩЕНКА, професора М.О. ЩЕРБИНИ

Книга 2

Гінекологія

Третє видання, стереотипне

ДОПУЩЕНО

Міністерством охорони здоров'я України
як підручник для студентів медичних
закладів вищої освіти

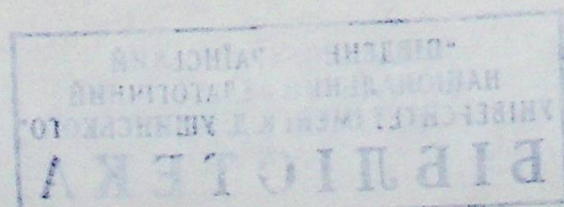
ВИДАНО

згідно з Наказом Міністерства охорони
здоров'я України № 502 від 22.06.2010
як національний підручник для студентів
медичних закладів вищої освіти

Київ

ВСВ "Медицина"

2020

УДК 618.1
ББК 57.1я722
А44

Б-ка ПНПУ ім. К.Д.Ушинського

545337

*Допущено Міністерством охорони здоров'я України
як підручник для студентів медичних закладів вищої освіти*

*Видано згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я України
№ 502 від 22.06.2010 як національний підручник для студентів
медичних закладів вищої освіти*

Автори:

В.І. Грищенко — академік НАН України; М.О. Щербина — професор; Б.М. Венцківський — член-кореспондент НАН України; В.В. Камінський — член-кореспондент НАМН України; Л.Б. Маркін — член-кореспондент НАМН України; Л.В. Потапова — професор; В.В. Лазуренко — професор; О.В. Мерцалова — професор; О.П. Ліпко — професор; І.М. Щербина — професор; М.Г. Грищенко — професор

Рецензенти:

А.М. Громова — доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри акушерства та гінекології № 1 Української медичної стоматологічної академії;

В.В. Щербакова — доктор медичних наук, професор кафедри акушерства та гінекології № 1 Харківської медичної академії післядипломної освіти

Акушерство і гінекологія : у 2 кн. : підручник. Кн. 2. Гінекологія /
А44 В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Б.М. Венцківський та ін. ; за ред.
В.І. Грищенка, М.О. Щербини. — 3-є вид., стер. — К. : ВСВ “Медицина”, 2020. — 376 с. + 8 с. кольор. вкл.

ISBN 978-617-505-820-6

545337

Поліпшення якості підготовки студентів у медичних закладах вищої освіти пов'язане з удосконаленням форм і методів викладання предметів, а також з упровадженням новітніх досягнень, засвоєнням сучасних форм навчання та контролю за рівнем знань.

Матеріал викладено з урахуванням програми вивчення предмета “Акушерство і гінекологія” із позицій доказової медицини.

У підручнику використано директивні матеріали МОЗ України “Про організацію надання стаціонарної акушерсько-гінекологічної та неонатологічної допомоги в Україні” і “Про затвердження клінічних протоколів”, висвітлено сучасні методи діагностики та лікування гінекологічних хворих.

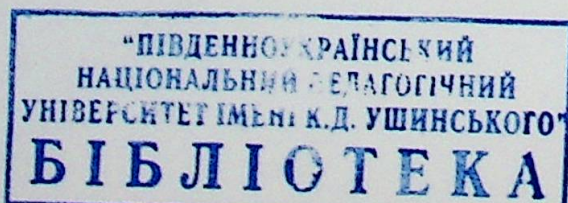
Кожний підрозділ містить тестові завдання та ситуаційні задачі з відповідями для самостійної перевірки знань студентами. Наприкінці кожного підрозділу наведено перелік практичних навичок, якими повинен володіти студент.

УДК 618.1
ББК 57.1я722

© В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Б.М. Венцківський,
В.В. Камінський, Л.Б. Маркін, Л.В. Потапова,
В.В. Лазуренко, О.В. Мерцалова, О.П. Ліпко,
І.М. Щербина, М.Г. Грищенко, 2011, 2020

© ВСВ “Медицина”, оформлення, 2020

ISBN 978-617-505-820-6

Зміст

Р О З Д І Л 1. Основи організації гінекологічної допомоги. Жіноча консультація та гінекологічний стаціонар (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Л.В. Потапова).....	3
Організація амбулаторної гінекологічної допомоги	3
Організація стаціонарної гінекологічної допомоги	10
Додатки	14
Р О З Д І Л 2. Анатомія та фізіологія жіночих статевих органів (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Лазуренко)	22
Зовнішні статеві органи	22
Внутрішні статеві органи	24
Кровообіг статевих органів	31
Іннервація статевих органів	32
Лімфообіг статевих органів	32
Вікові особливості анатомії та фізіології жіночих статевих органів	33
Регуляція оваріально-менструального циклу	34
Тестові завдання	36
Р О З Д І Л 3. Загальна симптоматологія і діагностика гінекологічних захворювань (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Лазуренко)	38
Основна симптоматика гінекологічних захворювань	38
Анамнез	43
Загальні і спеціальні методи обстеження гінекологічних хворих	45
Тестові завдання	60
Р О З Д І Л 4. Запальні захворювання жіночих статевих органів (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, О.В. Мерцалова)	63
Етіологія та шляхи поширення	63
Фізіологічні бар'єри, що перешкоджають поширенню запальних захворювань в організмі жінки	63
Класифікація запальних захворювань статевих органів	64
Тестові завдання	81
Р О З Д І Л 5. Порушення менструальної функції та нейроендокринні синдроми (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, О.П. Ліпко)	84
Етіологія порушень менструальної функції	84
Класифікація порушень менструальної функції	85
Тестові завдання	110
Р О З Д І Л 6. Генітальний ендометріоз (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Л.В. Потапова)	114
Епідеміологія	114
Етіологія і патогенез	114
Класифікація	117

Клінічна картина	117
Тестові завдання	127
Р О З Д І Л 7. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні захворювання жіночих статевих органів (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Л.Б. Маркін, Л.В. Потапова)	130
Доброякісні пухлини зовнішніх статевих органів	130
Доброякісні пухлини тіла матки	131
Доброякісні утворення яєчників	136
Доброякісні пухлини маткових труб	143
Тестові завдання	143
Р О З Д І Л 8. Передракові та фонові захворювання жіночих статевих органів (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Камінський)	147
Передракові захворювання зовнішніх статевих органів	147
Передракові захворювання піхви	149
Передракові захворювання шийки матки	149
Гіперпластичні процеси ендометрія	152
Тестові завдання	159
Р О З Д І Л 9. Злоякісні новоутворення жіночих статевих органів (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, О.П. Ліпко)	162
Рак вульви	162
Рак піхви	163
Рак шийки матки	165
Рак ендометрія	167
Саркома матки	169
Трофобластична хвороба	170
Злоякісні пухлини яєчників	173
Пухлини маткових труб	176
Тестові завдання	177
Р О З Д І Л 10. Аномалії розвитку жіночих статевих органів та порушення статевого дозрівання (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Лазуренко)	182
Етіологія і патогенез	182
Аномалії розвитку дівочої перетинки і вульви	183
Вади розвитку зовнішніх статевих органів	184
Вади розвитку піхви	184
Аномалії розвитку матки	187
Аномалії розвитку маткових труб	190
Аномалії розвитку яєчників	190
Інфантилізм	191
Порушення статевого розвитку	193
Тестові завдання	202
Р О З Д І Л 11. Неправильні положення та травматичні пошкодження жіночих статевих органів (В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Лазуренко)	204
Нормальне (типове) положення статевих органів	204
Неправильні положення жіночих статевих органів	205
Травматичні пошкодження жіночих статевих органів	218
Тестові завдання	224
Р О З Д І Л 12. Безплідний шлюб та сучасні репродуктивні технології. Контрацепція (М.О. Щербина, О.П. Ліпко, В.І. Грищенко)	227
Жіноча безплідність	227

Чоловіча безплідність	238
Сучасні репродуктивні технології	239
Контрацепція	250
Тестові завдання	265
Р О З Д І Л 13. Гінекологічні захворювання у дітей та підлітків (<i>В.І. Грищенко, М.О. Щербина, О.В. Мерцалова</i>)	269
Анатомо-фізіологічні особливості статевих органів дівчинки у процесі становлення репродуктивної системи	269
Особливості обстеження дівчаток	270
Запальні захворювання статевих органів	275
Порушення менструальної функції	278
Пухлини статевих органів	282
Травми статевих органів	285
Тестові завдання	286
Р О З Д І Л 14. Невідкладні стани в гінекології (<i>В.І. Грищенко, М.О. Щербина, О.П. Ліпко</i>)	289
Позаматкова вагітність	290
Апоплексія яєчника	301
Перекручення ніжки пухлини яєчника	302
Екстрені стани при міомі матки	304
Піосальпінкс і піовар	305
Тестові завдання	306
Р О З Д І Л 15. Типові хірургічні втручання та ендоскопічна хірургія в гінекології (<i>В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Л.В. Потапова</i>)	310
Передопераційна підготовка	310
Ведення післяопераційного періоду	312
Операції на піхвовій частині шийки матки	314
Операції при опущенні і випадінні статевих органів	316
Черевностінні гінекологічні операції на придатках матки та матці	317
Малі гінекологічні операції	320
Ендоскопічна хірургія (лапароскопія, гістерорезектоскопія)	321
Тестові завдання	325
Р О З Д І Л 16. Захворювання органів сечової системи у жінок. Сечостатеві нориці (<i>В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Лазуренко</i>)	328
Нетримання сечі (інконтиненція)	329
Аномалії органів сечової системи	333
Травматичні ушкодження сечових органів	336
Цисталгія (міхуровий невроз, генітально-міхурова дисфункція, нестабільний сечовий міхур, уретральний синдром)	340
Цистит	341
Лігатурні камені сечового міхура	343
Сечостатеві нориці	343
Тестові завдання	347
Р О З Д І Л 17. Питання жіночої сексопатології (<i>В.І. Грищенко, М.О. Щербина, В.В. Лазуренко</i>)	349
Тестові завдання	355
Список літератури	358
Додаток	359